

Ob jesenski setvi

Pred nami je najvažnejše delo v poljedelstvu, in sicer jesenska setev ozim n. Od pravočasne setve je v veliki meri odvisen bodoči pridelek, zato velja star pregovor: rana setev, bogata žetev. Zlasti setev intenzivnih sort mora biti pravočasna, to je vsaj do 20. oktobra. Nekateri lanske slabši rezultati italijanske pšenice grede nedvomno na rovaš pcepovne setve.

Poleg čisto strokovne plati jesenske setve, t. j. setve priznane, očiščenega, razkuženega semena, dobre predpriprave zemlje, globokega oranja, strojne setve, pravičnega dodajanja mineralnih gnojil ter še vseh ostalih obdelovalnih mer, ki so osnovni elementi dobrih pridelkov, je treba nekaj povedati še o organizaciji letošnje setve.

50 odst. obdelovalne zemlje kmetovalcev za kmetijsko proizvodnjo v kooperaciji

Kmetijska zadruga organizira kmetijsko proizvodnjo med kmetovalci. Ima kmetijski plan in akcijski program, po katerem se naj proizvodnja dviga. V zadnjih dneh so združni sveti zelo temeljito razpravljali o vseh vprašanih jesenske setve ter se temeljito pripravili na ta najvažnejši akt v poljedelstvu.

Kmetijska proizvodnja bi se naj povečala na več kot 50 odst. obdelovalne zemlje zasebnega sektorja, in to tako, da letočasno okrepijo tudi same sebe in da kot take vplivajo na socialistično preobrazbo podeželja. To delo smo začeli izvajati s pomočjo socialistične kooperacije med kmetijsko zadrugo in kmetovalci že pred nekaj leti. Čeprav v preteklem letu n. bilo v kooperaciji niti 25 odst. obdelovalnih površin, pridelki kažejo že vse značilne prednosti take organizacije v kmetijski proizvodnji. V letošnjem letu naj bo parola zadruga, poslovne zveze in tudi občine, da bo najmanj eno četrtino obdelovalne zemlje v organizirani proizvodnji. Ko so združni sveti v zadnjih dneh razpravljali o planu setve, so sicer nastale manjše spremembe v sami strukturi posevkov, celotni obseg plana pa se bistveno ni spremenil. Za planom ne stoji n. kaka druga avtoriteta kot težnja, da izpolnimo perspektivni plan kmetijstva čim bolj vestno.

Koncentriranje rastlin na določeno območje

V lanskem letu se je naša akcijska omejevala le na nekaj rastlin in travnike. Letos se v mnogo večji meri nagibamo k kompleksnosti. Poedine rastline bodo koncentrirane na določeno območje Italijanke so v preteklem letu dobro prezimile, pokazale so v izredno dolgem, mokrem obdobju

največjo odpornost proti poleganju. Rano dozorevanje je ugodno vplivalo na setev strniških posevkov. V letošnji plan bomo vključili tudi proizvodne sposobnosti sorte pšenice osješke golice (U 1), pri ječmenju pa sorto Peragis, a pri ovsu sorto Flemingsreue. V bodočem svojem delu ne bi smela zadruga osvojiti le posameznih faz dela, temveč celoten proces proizvodnje. Dejstvo je, da so se zadruga doslej v kooperacijski proizvodnji premalo borile za uveljavljanje lastnega dela odnosno svoje mehanizacije. Trošenja umetnih gnojil, ki ga smatramo za osnoven ukrep, niso izvedle same niti na 25 odst. kooperacijskih površin, temveč so prepustile trošenja samemu kmetu. Traktorsko oranje je bilo v premlati meri izvršeno. Kooperacijska proizvodnja temelji predvsem na večjih in cenejših pridelkih. Načini sodelovanja odnosno oblike kooperacije so vsako leto bogatejše, zato tudi ni pravilno predpostavljati šablona. Kooperacija ne pomeni nikako končno obliko socialističnih odnosov na podeželju. Ona je tipično prehodna oblika in zato tudi toliko bolj pomembna.

Stalnost in kompleksnost v kooperaciji

Ob letošnji jesenski setvi bomo skrbeli, da kooperacijske odnose v kmetijstvu čim bolj razširimo in

utrdimo. S kooperanti bodo zasledovali stalnost in pa kompleksnost v sodelovanju.

Razvoj kmetijstva na območju naše občine temelji na občinskem petletnem načrtu (1957-1961). Pri izvajanju kmetijske politike je bila orientacija v kar najhiterem intenziviranju kmetijske proizvodnje, v dvigu produktivnosti na hektaru obdelovalne zemlje in po glavi živine ter v povečanju produktivnosti in zaposlenega kmetijstva. To pomeni, da je bilo pri izdelavi petletnega načrta za razvoj kmetijstva nujno računati z mobilizacijo vseh proizvodnih čimoljev, da bi lahko čim bolj izrabili naravne pogoje. Bodoča rajonizacija kmetijske proizvodnje (predlog rajonizacije se sedaj pripravljajo), bo glede na klimatske in druge pogoje določila čim bolj smotrno izkoriščanje kmetijskih površin v posameznih pridelovalnih območjih.

Imeli bomo več pridelkov in boljše pridelke

Skrb združnih organizacij je v nenadni krepitvi materialnih osnov za potrebe kooperacijske proizvodnje. Posebna naloga kmetijskih združenj pa je uvajanje kompleksne kooperacijske proizvodnje. Danes lahko trdimo, da so v glavnem osvobodene nove misli in nove oblike organiziranja kmetijske proizvodnje. Proizvodni uspehi, splošni in posamezni, pa

tudi številni primeri velikih rekordnih pridelkov potrjujejo, da je mogoče doseči boljše pridelke in večjo proizvodnjo. Vse to je nedvomno razbilo nezaupanje v nove ukrepe ki jih je bilo precej, ter so imeli objektivno, moralno in materialno oporo v nerazvisti in brezperspektivnosti, v kateri je tičalo kmetijstvo prejšnje leta. Napočil je čas za nagel prehod od nekdanjega kmetovanja in njegovih klasičnih oblik k modernim oblikam kmetijske proizvodnje. Da kar nasenkrat ni moč vsega usmeriti v novo, je razumljivo. Nov. organi upravljanja v združni sveti — združni sveti pomenijo bistveno mejno črto za nadaljnji razvoj kmetijskega združništva v naši občini.

Jesenska setev — naš kmetijski proizvodni načrt naj bo odraz zavestnega prizadevanja. Mobilizira naj vse objektivne in materialne sile za dvig in preobrazbo kmetijstva. Ina. Egon Zares

Predsednik Eisenhower bo zaključil svoje potovanje po Evropi in s tem se bo pripravil na sprejem sovjetskega premiera Hruščeva v Washingtonu. Srečanje dveh državnikov je s političnega vidika tako pomembno, da ga ne smemo zanemariti, na drugi strani pa od tega srečanja tudi še ne smemo pričakovati stodostno popuščanje v odnosih med Vzhodom in Zahodom. Srečanje samo pa že dokazuje, da so prišli končno do spoznanja, da je bolje sporazumevanje, kot izsiljevanje z orožjem.

Ker je potoval Eisenhower v Evropo, da bi utrdil zahodno zvezo in da bi pridobil evropske zavestnike za pogajanja, so razgovori med Eisenhowerjem in Macmillanom in de Gaullem izredno važni. Pokazali so nam obenem, kaj pravzaprav želi zahodne politike in kaj sodijo za trenutno najvažni svetovni problem.

Berlin in nemško vprašanje je pri teh razgovorih prišlo v ozadje in celo agresivni Adenauer je poudaril, da je najvažnejše razorožitev. Okoli tega so spetli že celo vrsto ugotovitev, ki imajo svojo realno osnovo. Ameriški politiki namreč trdijo, da hočejo sovjeti razorožitev, da bi svojo vojno industrijo uporabili v civilne namene in s tem izpolnili obljubo o zvišanju življenjskega standarda.

Poleg tega pa hočejo doseči sovjeti po ameriškem mnenju razorožitev, da bi prizadejali ameriško industrijo in s tem povzročili socialne težave. Iz razgovorov predsednika Eisenhowerja in Macmillana vidimo, da že resno pretresajo ta problem. Državnika sta v svojih govorih poudarila potrebo, da pomagajo manj razvitim deželam. Ker to povezujejo z

razorožitvijo, torej z zastojem v težki industriji, lahko sklepamo, da kapitalističen svet že išče izhod in nevarnosti pred krizo. Spominimo se samo na konec druge svetovne vojne, ko so z velikim hvalisanjem proklamirali Marshallov plan. Gospodarstveniki so dobro vedeli, da je to samo beg pred krizo, ker so viške enostavno podarili, da bi svetu dokazali, kako je zahodni svet radodaren.

Res je, da moramo gledati na politiko skozi prizmo gospodarskih dogajanj v vsaki deželi, toda ko govorimo o miru ter o splošni varnosti v svetu ne smemo prezreti težaj ljudi, ki hočejo živeti, ne pa umirati na frontah. Atomsko orožje je danes že tako razvito, da je vsako obračunavanje, t. j. iskanje rešitve z orožjem jalov poskus, ker nobena stran, niti Vzhod niti Zahod nista v primorjavi z drugim v taki premoči, da bi lahko z enim udarcem premagala drugega. Tekmovanje v oboroževanju je danes še kopičenje orožja, ne pa poskus, da bi drug drugega prehitela. In ker smo v takem obdobju, je bolje sporazum o delni razorožitvi, kot še nadaljnje kopičenje železa in jekla v vojaških napravah.

Do tega spoznanja je prišel končno tudi Zahod, ki kaže precej volje, da bi privolil v razorožitev. Priprani smo lahko, da bodo Američani in Britanci uporabili viške za pomoč nerazvitim deželam in to samo zato, da bi vsaj na gospodarski osnovi napravili očitnejšo mejo med dvema družbenima redoma. Ako se jim bo to posrečilo, bomo videli šele v bodočnosti, kajti denar tudi ni vse, če množicam ne morejo nuditi pravičnejšega reda.

Centralna menza v Ptuj

V ponedeljek, dne 31. avgusta, je bila v Ptuj sedma seja predsedstva Občinskega sindikalnega sveta Ptuj, ki so se je udeležili tudi podpredsednica Obč. LO Ptuj, Lojzka Stropnik, sekretar Občinskega odbora SZDL Andrej Mršek ter več članov plenuma.

Na seji je bila zelo živa in plodna razprava o predloženem načrtu in predračunu strokovne

komisije Občinskega ljudskega odbora Ptuj za preureditev gostišča »Slon« v centralno menzo družbene prehrane v Ptuj. Komisija je svoje delo dobro opravila, saj je izdelala podrobni načrt vseh preureditev, prav tako pa je izdelala predračun stroškov, ki bodo potrebni za ureditev sodobne menze družbene prehrane.

Zgraditi bo treba nove sanitarne naprave, preurediti prostore, instalirati vodovod in elektriko, zgraditi kanalizacijo in nabaviti kuhinjsko in gostinjsko opremo. Za vse bo potrebnih okrog pet milijonov dinarjev.

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta je izreklo soglasje predloženemu načrtu, prav tako pa priznanje Lojzki Stropnikovi, ki je prevzela glavno skrb za izpolnitev te naloge. To bo pomenilo izpolnitev večletnih želja naših delovnih ljudi in sindikalnih organizacij, ki se že več kot dve leti notegujejo za pravilno prehrano delovnih ljudi in centralno menzo družbene prehrane.

Centralna menza bo velika pridobitev za vse naše delovne ljudi, ki se sedaj hranijo po gostinjskih obratih v Ptuj. Cilj centralne menze je predvsem v tem, nuditi delovnim ljudem prvovrstno, okusno in izdatno hrano, možnost izbire obrokov, odnašanje hrane na dom, skrb za ljudi, ki morajo zaradi boleznih uživati dietično hrano, prav tako pa bo centralna menza oskrbovala vse delovne kolektive in ustanove s toplim obrokom malice-enolončnice, Skratka, odlična hrana in postrežba na eni strani, na drugi strani pa je predvsem tudi cilj, da bo prehrana v centralni menzi čim cenejša in da bo v celoti zadovoljila željam in zahtevam.

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta je pozvalo vse sindikalne organizacije, delavske svete, upravne odbore, skratka celotne delovne kolektive, da takoj pristopijo k akciji zbiranja finančnih sredstev, ki so potrebna za centralno menzo.

F. B.

Na ptujskem gradu snemajo film

Avala film iz Beograda je sklenil posneti svoj najnovejši film »Delizansa snova« na ptujskem gradu. V ta namen se že nekaj časa mudi v njem filmska ekipa pod vodstvom direktorja Duška Petroviča, režiserke Sonje Jovanovič, ki je tudi režirala film »Pop Cira in pop Spira«, s snemateljem Nenadom Jovičevićem, scenografom Miodrom Deničem in Branko Pavlovič, ki je pripravila načrt za kostume. Snemateljska, igralna in tehnična zasedba je skoraj ista kot pri filmu Pop Cira in pop Spira, ki je žel pri občinstvu velik uspeh.

V glavnih vlogah nastopajo Slobodan Perović kot pesnik Ružičič, Ljubinka Bobič v vlogi tetke Sare, Olivera Marković kot Fema, Mihailo Paskaljevič kot Kir Janja, Renata Ulmanski v vlogi Ruže Molerove in Vlastimir Stojiljkovič kot notar Mišič.

Scenarij za film je napisal Arsen Diklić po motivih zgodb Jovana Sterije Popoviča. Zdržil je tri zgodbe v duhovito filmsko komedijo.

V tehničnem pogledu sodeluje z beograjsko ekipo tudi skupina filmskih delavcev podjetja »Film servis« iz Ljubljane.

Ekipa, ki šteje okrog 70 ljudi, se je morala nastaniti v Kidričevem v samskem bloku, ker v Ptuj še vedno ni prepotrebnega hotela.

Po izjavi direktorja filma je ekipa naletela povsod, kjer se je obrnila za pomoč, na veliko razumevanje, posebno pa pri upravi Muzeja v Ptuj, ki je velikodušno dovolil snemanje na ptujskem gradu, ki ga je bilo treba začasno zaradi snemanja za javnost zapreti.

Prihodnjič bomo podrobneje poročali o delu filmske ekipe.

8 zlatih, 2 srebrni in »Šampion 1959«

V zvezi z velikim uspehom, ki ga je doseglo Kmetijsko gospodarstvo »Halozce« na V. mednarodnem vinskem sejmu v Ljubljani, smo zastavili direktorju podjetja, tov. Janezu Petroviču, nekaj vprašanj, na katera je odgovoril sledeče:

Zares, dosegli smo več kot smo si upali želeli. Tiste dni pred razglasitvijo rezultatov smo bili vsi nervozni in nasajeni. Prav temeljito pa nam je odleglo, ko smo prebrali telegram ... 8 zlatih — 2 srebrni — Šampion 1959 za sauvignon ...

Takole sporočilo seveda niso »mačje solze«, saj smo med vsemi proizvajalci vina Jugoslavije zasedli prvo mesto. V opravičilo naši nervozni moram povedati, da vsa zadeva za ocenjevanjem ni bila tako enostavna, kot bi morda kdo mislil. Pred mednarodno ocenjevalno komisijo se je zvrstilo 541 vinskih vzorcev z vsega sveta — z vseh petih kontinentov. Za zlate, srebrne in bronaste kolajne se je potegovalo 77 domačih in 55 inozemskih razstavljalcev. Tudi komisiji, ki so jo sestavljali priznani vinarski strokovnjaki Francije, Nemčije, Italije, Avstrije in Jugoslavije, ni bilo lahko, saj je naporno delala polnih pet dni in morala izbrati najboljše med najboljšim.

Na ocenjevanje smo poslali deset vinskih vzorcev — šest z Zavrča in štiri iz Podlehnik. Završka vina so osvojila pet zlatih in eno srebrno kolajno, podlehniška pa tri zlate in eno srebrno kolajno. Poleg tega je prejela Vinarska zadruga Maribor še tri zlate kolajne za vina, ki jih je pred nedavnim odkupila iz podlehniške kleti in kar je posebno častno, naslov »Šampion 1959« za sauvignon (muškatski silvanec), tudi iz Podlehnik, kar pomeni vrhunsko oceno za kvaliteto med vsemi vini te sorte na razstavi.

Na doseženi in nedvomno tudi zasluženi izredni uspeh smo tembolj ponosni zaradi tega, ker so bili vsi vzorci vzeti iz velikih, vagonskih sodov in torej ne gre za kake male količine iz jagodnega izbora.

OGLASUJTE V PTUJSKI TEDNIK

Sodobno pranje je pranje brez mila, brez mencajnja, brez škodljivih primesi. In vendar je perilo nežno belo in prijetno sveže! Seveda, če uporabljate pralni prašek RIO! Nekoč muka, danes užitek — to je pranje s praškom RIO, ki ga lahko kupite pri IZBIRI v Ptuj, v poslovainici ZLATOROG.

Največja stavba v Srednji Evropi

Ze leta 1947 so jugoslovanske mladinske brigade zasadile prve lopate pri gradnji Novega Beograda. Tri leta pozneje so dela začasno ustavili, ker je bilo treba prvotni načrt precej spremeniti. Ko so rešili razne sporne probleme, pa so z gradnjo v pospešenem tempu nadaljevali.

V Novem Beogradu stoji tudi nova palača Zvezneca izvršnega sveta. To ne bo samo največja stavba v Jugoslaviji, ampak v Srednji Evropi sploh. K njen monumentalnosti bo prispeval v znatni meri tudi dalmatinski marmor, s katerim je obloženo pročelje.

V tej palači bo 1500 raznih prostorov, med njimi 90 pisarn. Skupna površina vseh prostorov znaša 80.000 kvadratnih metrov, to je približno toliko kot deset ne-gometnih igrišč. Če bi palačo spremenili v stanovanjsko zgradbo, bi v njej udobno živelo 15.000

DANES

prijateljski obisk iz Jesenic

Danes zvečer bodo prispeli v Ptuj člani Občinskega sindikalnega sveta iz Jesenic na enodnevni obisk Občinskemu sindi-

kalnemu svetu Ptuj in delovnemu kolektivu Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič«, Kidričevo.

Prijateljsko srečanje občinskih sindikalnih svetov Jesenic in Ptuj je pomemben zaradi tega, ker bodo sindikalni delavci izmenjali izkušnje v delu v delovnih kolektivih s področja obeh občin, izkušnje s področja delavskega in družbenega upravljanja.

Člani Občinskega sindikalnega sveta Jesenic si bodo ob tej priložnosti ogledali znamenitosti našega mesta, ptujski grad in muzej ter Kmetijsko gospodarstvo »Ptujsko polje«, obrat »Osojnik«.

Po obisku v Ptuj bodo odšli v Kidričevo, kjer si bodo ogledali Tovarno glinice in aluminija ter se seznanili z delavskim upravljanjem in delom sindikalne podružnice ter ostalih političnih organizacij v tovarni.

Svojo pot bodo iz naše občine nadaljevali proti rojstnemu kraju tovariša Tita v Kumrovec in v Zagreb.

Ob prihodu na prijateljski obisk v Ptuj izreka delavstvo občine Ptuj gostom toplo dobrodoščilo, prek njih pa pošilja delovne pozdrave vsem delovnim ljudem občine Jesenice. F. B.

Analiza odnosov v podjetjih

Analiza, ki jo je izdelal Občinski sindikalni svet Ptuj, obravnava probleme in pojave v ustvarjanju pravic delavcev in delovnih odnosov in sodelovanju delavcev v upravljanju na področju občine Ptuj. Je zahtevala nove selo odgovorne naloge celotnemu Občinskemu sindikalnemu svetu, sindikalnim podružnicam, delavskim svetom, upravnim odborom in vsem ostalim organom delavskega in družbenega upravljanja.

Analiza zajema predvsem področje pojavov birokratizma in protekcionizma, ki se pojavlja v različnih oblikah na različnih področjih; pri osnovanju in prekinjanju delovnih odnosov, razporejanju na delovna mesta, določanju tarifnih postavk in letnih odmorov, izkoriščanju imovine podjetij, sploh v odnosih do delavcev v podjetjih, odnosih delavcev napram delu in podjetju, v stanovanjski politiki in dovoljevanju stanovanj, v uveljavljanju pravic iz socialnega zavarovanja, v delu organov delavskega in družbenega upravljanja itd.

Skratka, analiza Občinskega sindikalnega sveta zajema vprašanja, ki so najtesneje povezana s pravicami delavcev, njihovimi delovnimi in življenjskimi pogoji, prav tako pa z njihovimi dolžnostmi, ki jih imajo v delovnih odnosih in v delavskem in družbenem upravljanju, kot proizvajalci in upravljalci.

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta je na svoji šesti redni seji ponovno proučilo celotno analizo, jo dopolnilo s številnimi novimi ugotovitvami ter ji v celoti izreklo soglasje. Razprave o analizi pa so se udeležili

lastne analize in na osnovi ugotovitev zavzemati lastna stališča. Najvažnejše je predvsem, da bodo sindikalne podružnice v delovnih kolektivih postale resnično samostojna politična sila, ki bo sposobna poseči povsod tam, kjer je potrebno, da se onemogoči birokratizem in protekcionizem, prav tako pa proti vsem nesocialističnim pojavom in vsemu, kar zavira razvoj in uveljavljanje organov delavskega upravljanja.

Sindikalne organizacije naj bi bile stalna gonilna politična sila delavskim svetom, njihovim komisijam in upravnim odborom delavskih svetov, da bo delavsko upravljanje v podjetjih zavzelo resnično svoje pravo mesto.

Aktivno sodelovanje državljanov je odvisno od tega, kakšne so metode dela in na kak način jih znamo konkretno pritegniti k sodelovanju. Analiza je potrdila ugotovitve, da je nujno in neobhodno potrebna, če želimo doseči boljše uspehe na področju dela sindikatov, organov delavskega in družbenega upravljanja, ljudskega odbora itd., čim širša in vsestranska ekonomska in politična razgledanost vseh vodilnih kadrov, ki v dotičnih organizacijah sodelujejo.

Da bi to dosegli, je potrebno, da se bo Delavska univerza v Ptujju čim uspešneje razvijala, prav tako pa je nujno, da bodo delovni kolektivi tudi materialno podprli njen razvoj.

B. F.

Gospodarstvo sveta v številkah

Navzlic nazadovanju v Severni Ameriki so mnoge azijske, evropske in južnoameriške dežele lani obudno presegle predlansko proizvodnjo. Po podatkih letopisa OZN so v ZDA in SZ proizvedli nad polovico železa in jekla v svetovnem merilu. V svetovni proizvodnji je znašal delež ZDA v letu 1957 okoli 36 odstotkov, v SZ 18, v Zahodni Nemčiji brez Posarja 9, v Veliki Britaniji 8 in v Franciji 5 odstotkov. ZDA so pridobile 102, Sovjetska zveza pa 50 milijonov ton jekla. Ameriška proizvodnja nafte, ki zavzema 40 odstotkov svetovne proizvodnje, je ostala v letu 1958 na isti ravni kot predlansko, sovjetska pa se je v istem obdobju povečala za 17 odstotkov.

Sredi leta 1957 je bilo na vsem svetu 2,79 milijarde ljudi. V Aziji brez Sovjetske zveze živijo 1,5 milijarde ali 56 odstotkov svetovnega prebivalstva. Evropa brez Sovjetske zveze je imela v tem obdobju najmanjši prirastek prebivalstva, hkrati pa so bile evropske dežele najgostejše naseljene. Severna in Južna Amerika sta imeli v letu 1957 skupno 371, Afrika pa 225 milijonov prebivalcev.

Hrano z dnevnim povprečjem 3000 kalorij imajo po podatkih omenjenega letopisa prebivalci enajstih dežel: Avstralije, Kanade, Danske, Finske, Islandije, Irske, Nove Zelandije, Norveške, Švice, Velike Britanije in ZDA. V Kanadi znašajo izdatki za hrano 23 odstotkov družinskega proračuna v ZDA 24, v Avstraliji 25, na Danskem pa 27 odstotkov. V nezadostno razvitih deželah porabijo prebivalci za hrano nad polovico svojih osebnih prejemkov.

Po številu knjig, objavljenih v letu 1957, je med 60 deželami na prvem mestu Sovjetska zveza, kjer je izšlo 59.530 knjig, za njo pa sta Japonska in Velika Britanija. Svetovna proizvodnja časopisnega papirja je znašala v omenjenem letu 12 milijonov ton, od tega v Kanadi 5,8 milijona, medtem ko pride na ZDA polovica svetovne proizvodnje tega papirja.

Leta 1957 je bilo po svetu registriranih 335 milijonov radijskih sprejemnikov, od tega 150 milijonov v ZDA, 120 milijonov pa v evropskih deželah. V Severni Ameriki je prišlo na tisoč prebivalcev po 672 radijskih sprejemnikov, v Evropi 194, v Latinski Ameriki 98, v Afriki pa 16. Televizijskih sprejemnikov je bilo na vsem svetu 64 milijonov, od tega 47 milijonov v ZDA, 7,7 milijona v Veliki Britaniji, 2,7 milijona v Kanadi in 1,3 milijona v Sovjetski zvezi.

Štirideset let od ustanovitve KPJ Spominski dnevi KPJ

Septembra 1919 — ustanovljen »Savez saobračajnih i transportnih radnika« — ob ustanovitvi šteje 48.000 članov.

5. septembra 1920 — v Ljubljani širše posvetovanje pokrajinske stranke sveta Komunistične stranke Jugoslavije (KSJ) za Slovenijo.

9. septembra 1920 — v Juljski krajini štiriindvajseturna splošna stavka proti provokacijam fašistov.

9. septembra 1920 — v Trstu v šentjakobskem okraju med delavstvom in fašisti boji na barikadah.

6. septembra 1930 — ustreljeni v Bazovici pri Trstu Franc Marušič, Zvonimir Miloš, Ferdinand Bidovec in Franc Valenčič (dvanajst obtožencev obsojenih na težke kazni v ječah). Komunistična stranka Italije izda proglas v slovensčini, ki v njem obsoja fašistični režim.

Septembra 1934 — v Goriziji pri Medvodah v škofljski graščini IV. pokrajinska partijska konferenca; navzoč tudi Josip Broz.

6. septembra 1936 — druga stavka v Westnovi tovarni v Celju; traja 9 dni (po stavki odpustili 554 delavcev).

4. septembra 1942 — ustanovljena Gubčeva brigada.

8. septembra 1943 — kapitulacija Italije, razorožitev italijanskih divizij, množičen priliv v NOV.

Septembra 1944 — na Koroskem »Titov plebiscit« za priključitev k matični deželi.

4. do 6. septembra 1944 — v Črnomlju drugi zbor aktivistov OF.

8. septembra 1944 — v Gornjem gradu pokrajinsko zborovanje SPZZ za Štajersko.

Dogodki pred 20 leti

Nadaljevanje in konec

3. septembra 1939 sta Anglija in Francija stavili Nemčiji ultimatum, da se morajo nemške čete v določenem roku umakniti s poljskega ozemlja. Ker se to ni zgodilo, sta se tudi Anglija in Francija znašli z Nemčijo v vojnem stanju. Prljaska ni mogla vzdržati silne nemške premoči, ki je napadla z najmodernejšim orožjem. Naslednji dan so se končale vojne operacije. Zadnji odpor so dali Poljaki 6. oktobra.

EPILOG

Vojni požar, ki ga je Hitler zanevil v Evropi, se je vedno bolj širil in opustošil vrsto držav. Goeringove preroške besede ob anglo-francoski vojni napovedi: »Če to vojno izgovorimo, potem nam bodi nebo milosiljivo!«, so se uresničile napadalcem v škodo. Svobodoljubni narodi so po neizmerne trpljenju, izgubi mnogih rodoljubov, po puščinih vojne vihre premagali fašizem, vojne zločince pa je dolžela zaslužena kazen. Napredne sile so povedle narode v narodno-osvobodilni boj ter jim zagotovile svobodo in mir in še danes nadaljujejo borbo za odstranitev nasprotij in ohranitev miru v svetu.

Uporabljen slovo: Filipčič & Ivnik: Evropa pred viharjem 1933—1939. Maribor 1959. Karel Ploetz, Auszug aus der Geschichte 23. izdaja 1956. Sodobnost, neodvisna slovenska revija. Ljubljana 1959. Jutro, Ljubljana 1959. -ej

Dopolnjeni predpisi o sečnji

V najnovejši številki republiškega Uradnega lista je bila objavljena uredba izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o spremembah in dopolnitvah uredbe o sečnji gozdnega drevja.

Z novo uredbo se natančneje opredeljuje pojem gozda. Dosej je tak predpis manjkal. Zato je bilo poslovanje upravnih organov za gozdarstvo težavno, tako zlasti spričo čestih trditvev gozdnih posestnikov o drugačnih podatkih v zemljiškem katastru, ki se z dejanskim stanjem v naravi niso skladali. Novi predpis upošteva le stanje v naravi. S tem bodo odpravljene številne nejasnosti.

Nova uredba določa, da se sečnja dovoljenja izdajajo za celotno količino drevja in ne več ločeno: za prodajo in za lastno uporabo. Tako bo občinskimi komisijam za sečna dovoljenja delo znatno olajšano, ker bo odpadlo težavno ugotavljanje in določanje količin za neposredno lastno uporabo v vsakem posameznem primeru.

Številno le-teh je šlo v tisoče. Lastna uporaba pa se bo priznala tako, da prizadetu lastniku gozda za določene količine lesa prispevek ne bo odmerjen. Nova uredba uvaja tudi intenzivnejšo kontrolo sečišč in s tem v zvezi žigosanje panjev po sečnji. To je potrebno zato, ker ni žigosanja posekanega lesa. Učinkovitost takih pregledov je poudarjena z določbo, da mora od karovalec priključiti nedovoljene sečnje. Potemtakem je to do kličbo po eni strani vpljen kon-

Sladkorna tovarna v Ormožu

Ko je bil letos potrjen program za zgraditev ali razširitev petih sladkornih tovarn v državi, med njimi ni bila upoštevana tovarna, ki bi jo naj zgradili v Ormožu. Zato so nekateri mislili, da načrt za prvo sladkorno tovarno v Sloveniji ne bo uresničen. Toda potem spomnili so na pristojnih mestih sklepali o graditvi še nadaljnjih novih sladkornih tovarn v državi. Računi so pokazali, da se bo poraba sladkorja v naši državi še nadalje hitro povečevala in da bo treba že v bližnji prihodnosti zelo povečati skupno zmogljivost sladkornih tovarn. Med našljajimi osmimi tovarnami, ki jih bodo gradili v prihodnjih letih, bo tudi ormoška tovarna.

Za zgraditev tovarne v Ormožu je zaprosil za pomoč mariborski okrajni ljudski odbor. Zgraditev in premeta tovarne bosta zahtevali 4 milijarde 100 milijonov dinarjev stroškov. Tovar-

Ponoven izrečen rejski uspeh kobilarne Turnišče pri Ptujju

V nedeljo, 30. avgusta t. l., je bil v Beogradu XXXII. jugoslovanski kasaški derby, to je glavni izpit štirikletnih konj kosačev. V tej dirki, ki je samo ena za celo državo, je nastopilo 13 konj od teh 2 konja iz Kobilarne Turnišče ter je žrebec Alben dosegel I. mesto, kobila Lindi pa II. mesto. Tudi tretji in četrti naorajeni konj izvirata iz Kobilarne Turnišče. Torej so vsi v tej dirki plasirani konji proizvod turniške vzreje, torej najboljši v državi.

Istočasno je bila tam posebna dirka — heat vojnja »Beogradski velesajams«, v kateri je žrebec Astor, last Kobilarne Turnišče pri Ptujju, zasedel I. mesto.

Ob tem rejskem uspehu je treba Kobilarno Turnišče pri Ptujju vsekakor čestitati.

ZADRUŽNI DOGON ŽIVINE

dne 1. septembra 1959

Priganih je bilo 26 krav, 5 telic, 21 bikov, 51 telet in 49 svinj od dveh let. Za krave je bila cena od 80 do 135 din za kg, za telice od 135 do 150 din za kg, za bike od 150 din dalje za kg, za teleta od 175 do 180 din za kg in za svinje od 180 do 210 din za kg. Prodano je bilo 26 krav, 5 telic, 21 bikov, 47 telet in 40 svinj.

bilo 18. ali 19. oktobra 1939, torej v času, ko je Nemčija v naglem vojnem pohodu že podjarmila Poljsko. Takrat sem Lacko obiskal na njegovem domu v Novi vasi po nalogu CK KPS, da bi podpisal proglas »Kaj hočemo«, katerega osnutek je imel že prej, saj je sodeloval tudi pri njegovi redakciji. Podpisal ga je z navdušenjem, kakor ga je nekaj ur prej podpisal tudi dr. Jože Potrč in potem po vrsti še Lackovi sodelavci iz Priekije in Prekmurja: Viktor Kukovec, Alojz Zadravec, Stefan Kovač, Miško Kranjec in drugi. Ko sem odhajal, me je spremila do ceste vsa Lackova družina in mi zaželela srečno in varno pot. Po izidu proglasa je oblast tudi Lacka začela preganjati, očitali mu njegove zveze z dr. Potrčem in njegov podpis na proglasu, toda kljub temu je Lacko še bolj vneto delal v ljudskem gibanju pod vodstvom Partije.

V tretje sem srečal Lacka na zadnji dan leta 1939, na Silvestrovo, in to na partijski konferenci v Joštovem milnu v Medlogu pri Celju. Na tej konferenci, ki je bila ena izmed najbolj množičnih, je bil Lacko izvoljen v delovno predsedstvo. Razen tega ga je CK KPS še posebej pohvalil za njegovo delo. Na pohvalo, izrečeno Lacku na konferenci smo bili vsi zelo ponosni, ker smo bili prepričani, da bo Lackova nadaljanja pot potrdila, da mu je Partija unaravičeno zaupala in ga pohvalila. In bilo je tako.

Nekaj več kot dobro leto po

konferenci, to je v aprilskih dneh leta 1941 in v mesecih, ki so sledili, se je moral Lacko v težkem položaju znajti sam, kajti dr. Jože Potrč, idejni voditelj antifašističnega gibanja na tem področju in sekretar komiteja ptujskega okrožja od leta 1939, je bil v nemškem ujetništvu. Dušan Kveder in Anton Znidarič, ki ju je Lacko tako težko pričakoval že 1939. leta, pa sta bila še vedno internirana v zloglasnih francoskih koncentracijskih taboriščih. Lacko kljub temu ni omahoval, temveč je začel takoj organizirati Osvobodilno fronto in pripravil odpor. Jeseni 1941 je imel tudi že organizirano partizansko četo. To je bil izrečen uspeh na področju, ki je bilo priključeno nemškemu rahu in na katerem se je v težkih pogojih razvijal narodno-osvobodilni boj tudi zaradi tega, ker je bil Ptuj močno središče petokolonašev, ki so sodelovali pri zatiranju osvobodilnega gibanja. Tako se je zgodilo, da je kmet, pri katerem se je skrival ranjeni Lacko — 8. avgusta 1942 po spopadu njegove čete z nemškimi orožniki in gestapovci — obvestil o njegovem skrivališču sovražnika Lacka so prišli in kar je gestapo naslednjih deset dni z njim počel, se ne da opisati. Kljub temu pa niso zvedeli od njega ničesar. 18. avgusta 1942 je Lacko v ptujskih zaporih podlegel mučenju, trdno prepričan, da mu bo njegovo ljudstvo, ki ga vodi Partija, v tem, čeprav enakem boju, zmagalo in se nacionalno in socialno osvobodilo.

IVAN KREFT

Tri srečanja z Lackom pred dvajsetimi leti

Čeprav je bilo splošno znano, da je imel Jože Lacko, kmet iz Nove vasi pri Ptujju zveze z zdravnikom dr. Jožetom Potrčem, ki so ga kot komunista preganjali, zapirali in obsojali, je padel sum na Lacko, češ da je kmetist, šele leta 1939, čeprav je bil član Partije že od leta 1932, pozneje pa celo član CK KPS. Pred letom 1939 so Lacko smatrali predvsem za vnetega pristaša Slovenskega kmečko-delavskega gibanja. Kot takega so vabili Lacko na svoje sestanke celo »mračkovci«. Napredno usmerjena Društva kmečkih fantov in deklet v nekdanjem ptujskem in ljutomerskem okraju pa so se o važnih vprašanjih posvetovali prav z njim. Tako tudi Društvo kmečkih fantov in deklet pri Vidmu ob Ščavnici, zato je razumljivo, da se je odzval vabilu Društva ob otvoritvi »Doma Matije Gubca« 30. julija 1939.

Odkar sem se vrnil iz Španije, sem na tej priveditvi Lacka prvič zopet srečal. Zanimal se je za usodo španskih borcev svojih sodelavcev, predvsem za Dušana Kvedra in Toneta Znidariča. Kakor je bil zaradi poraza, ki ga je doživel špansko ljudstvo, zelo prizadet in zaskrbljen, ga je pomirila vest, da ni padel nihče od njegovih najbližjih sodelavcev. Vedel je, da se fašizem ne bo zadovoljil z zmago v Španiji in da bodo za to naši Partiji in domovini prej

Drugo srečanje z Lackom je

Intervju v gostilni

Nasel sem ga na njegovem običajnem mestu pri peč v zgodnjih popoldanskih urah. Bil je še skoraj popolnoma trezen, saj je imel pred seboj šele prvih dva decil.

Ne nekaj let se poznavam. Včasih, kak večer, predsedam za pol ure k njemu, da mu delam družbo, zato mi marsikaj zaupa. Med pogovorom sem mu zastavil nekaj vprašanj, ki so se tikala njegovega življenja, njegove preteklosti. Hudomušno me je pogledal malo postarani in rekel: »Aha, ti hočeš nekaj vrtni po meni. Da bi napisal za časnik in nekaj zaslužil. Če boš dal za kak decil, ti povem... Za zgled in svarilo...«

Napravil je požrek in pripovedoval: »Kaj piši! Osebni podatki: rojen 1892 od vinčarske matere v Slovenskih goricah. Bedna otroška leta, pastirček, hlapček. Nekd sorodnik mi je pomagal, da sem končal gimnazijo. Potem sem bil uradnik. Sedaj sem že deset let upokojen. Namesto honorarne službe imam drug poklic: pijanec.

Do tega, za vas solidne ljudi prav nič zavidičvega poklica mi je pripomogel kraj Alkohol. Si bral Londonov roman »Kralj Alkohol«? Jaz sem ga, pa prepozno; nič me ni pobožjal.

Pa pojdemo od začetka! Boš vdel, da bo zanimivo. Na Slovenskem je bila, vsaj do nedavnega, navada, da mora človek že kot novorojenček najprej povohati kremo. Njegov prvi izlet je nekaj dni po rojstvu v cerkev h krstu (danes tudi na matični urad), potem pa v gostilno. Botr, babica in še kdo od sorodnikov si naroče vina, novorojenčka pa položijo nekam na okno, pozim tudi na peč. Vidiš, tako se začelja življenje »pravca Slovencev« v gostilni. Saj danes tega ne smemo več posploševati, danes veje že drug veter. Prejšnje čase pa je bilo zlast: na kmetih, povsod tako. In tako je bilo tudi z mano.

No, potem otrok raste in se razvija. Razvija? Kako danes skrbi družba za otroke vemo. Ni primerljiva se ne da. Danes se skrbi za otroke že v materinem telesu. Ko doraste, mu posvečajo vso pozornost: igrišča, otroški vrtec, šolske kuhinje, vzletni letovanijs. Pa kaj bi našteval. Svoja prva otroška leta sem včasih počel doma preživeti zaklenjen v celo. Mat vničarica je šla na delo, mene pa je s kosom kruha zapela v hešo med pušče štiri strela. Zunaj prijeten sončen dan, cvetje in zelenje, pri meni v sobi za to-hel zrak, glad, umazan ja. Ko se je zvečer mati vrnila, me

(Nadaljevanje na 3. strani)

Mestni arhiv v Ptuj

Zbor slovenskih tabornikov na Rogu

Član našega uredništva je pred nedavnimi obiskal v zgradbi mestnega muzeja nad Dravo dva svoja dobra znanca v ustanovi, ki se skoro vsako leto predstavi ptujski javnosti z zgodovinsko razstavo iz bližnje ali davne preteklosti našega mesta.

Svoj obisk nam je popisal takole:

Sredni papirja in knjig...

»Bilo je konec avgusta, ko smo tudi v Ptuj obšli nekaj prave poletne vročine.

Po ptujskih ulicah stikati za zanimivostmi in novostmi je bilo prevroče, zato sem krenil po Prešernovi ulici proti muzeju, da bi se v hladu večstoletnega debelega zidovja malo ohladil in obiskal tamkaj delujoče ptujske kulturne ustanove: mestni muzej, študijsko knjižnico in mestni arhiv. Tokrat sem vzel na muho zlasti slednjega in oba člana njegovega delovnega kolektiva.

Skrozi nekaj sob, kjer so na knjižnih policah visoko naložene cele skladišnice knjig v najrazličnejših jezikih, sem se po strmih stopnicah povzpel v prvo nadstropje, v pisarno mestnega arhiva.

Stopil sem v prostrano sobo, odkoder je proti severozahodu čudovit razgled na Dravo in oddaljeno Pohorje, proti jugu pa na Ptujsko polje in Haloze. Dve steni te svetle sobe zakrivajo visoke štirimetrske police, ki so do vrha napolnjene s svežimi in knjigami arhivskega gradiva mestne občine ptujske. Na dolgih delovnih mizah obeh arhivov je pravi stvariteljski »nared«: omoči, ovoji, fascikli; skratka: stal sem sredi delavnice, kjer arhivarja iz kupov neurejenih popisanih papirjev urejata dragocene vire za proučevanje preteklosti našega mesta in njegove okolice.

Ze pred nekaj dnevi sem si na tajništvu za prosveto in kulturo Občinskega ljudskega odbora Ptuj pregledal njuno polneto poročilo in si zabeležil nekaj vprašanj, ki bi jih rad stavil obeh arhivskima delavcema, dobro vedoč, da bom dobil na vse vprašanje izčrpne odgovore. Novinarjeva radovednost je torej po uvodnih kramljanjih sprožila celo vrsto vprašanj, ki so jim sledili tudi odgovori.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI: — PRVO VPRAŠANJE:

Kakšne so osnovne naloge arhivskih ustanov, v čem je pomen posebnega arhiva v Ptuj? Ali je upravičen njegov obstoj?

ODGOVOR:

Naloge arhivskih ustanov so v zbiranju, čuvanju, urejanju in objavljanju vsen onih pisanih spomenikov, nastalih iz uradnega delovanja uradov, ustanov, oblastnih organov, društev in družbenih organizacij, podjetij itd., koikor imajo zgodovinski pomen. Ti pisani spomeniki (popisani papirji v polah ali knjigah vsake vrste) služijo poznejše zgodovinarju kot dragocen in prvotni ter nenadomestljivi viri za proučevanje preteklosti določenega kraja, mesta, pokrajine, naroda, države itd. Brez arhivskega gradiva narod ne bi imel zgodovinske preteklosti in kulture. — Toda o vsem tem dovolj, saj pišemo o teh vprašanih vsako leto ob arhivskem tednu tudi v Ptujskem tedniku.

VPRAŠANJE:

Ptujski mestni arhiv je nastal leta 1956 iz posebnega oddelka mestnega muzeja. Rodila ga je zahteva časa, da se prešče in uredi velika množina pisanega gradiva, ki ga je bil v nekaj desetletjih zbral mestni muzej in ki je ostalo po velikem opustošenju, ki ga je tudi v arhivih napravil nemški okupator. To so bile stare listine, razni rokopi, velike zbirke stare zemljiške knjige, arhiv grofov Herbersteinov na ptujskem gradu, ostanke cerkvenih in samostanskih arhivov itd.

VPRAŠANJE:

V 5 letih smo izvršili že veliko dela, ki je po svoji naravi težavno in gre le počas od rok. Obenem smo v teh letih prevzeli še ves arhiv ptujske mestne občine od leta 1880 do 1952 in vseh krajevskih ljudskih odborov nekdanjega OLO Ptuj. Tako smo postali neke vrste strokovna ustanova občinskega ljudskega odbora Ptuj, s katerim smo v našem delu najtesneje povezani. — Kot kulturnoprosvetna ustanova skušamo vzbujati zanimanje za zgodovinsko preteklost našega naroda, za njegove težke socialne in narodnostne boje s prirejanjem zgodovinskih razstav in poljudnih predavanj po šolah.

VPRAŠANJE:

Iz vsega, kar smo v 5 letih obstoja našega arhiva storili, lahko trdimo, da je obstoj mestnega arhiva povsem utrjavčen.

VPRAŠANJE:

Kmalu bo minilo leto dni, odkar ste bili prireditelji zanimivo zgodovinsko razstavo »Ptuj v obdobju 1848—1918«. Ali imate tudi za letošnje jesen v načrtu kakšno razstavo?

ODGOVOR:

Za vse fotografiske posnetke tega gradiva so pripravljene tudi fotokopije, med njimi se nahaja tudi najstarejši pečat mesta Ptuja iz leta 1277.

ODGOVOR:

Lanska razstava je zahtevala več mesecev pripravljajnega dela in nad 200.000 d'naev izdatkov. Ze iz tega razloga nam je namogoče vsako leto prirediti večje razstave. Lanska razstava je bila jubilejna. Z njo smo dostojno proslavili 50-letnico znanih septembarskih dogodkov 1908 v Ptuj. Letos ne namravamo prirediti razstave, pač pa bomo v novembru — o prišli arhivskega tedna — v izločbenih onih h ptujskih trgovin priredili skromno razstavo arhivskega gradiva.

TRETJE VPRAŠANJE:

Kako je potekalo delo v vašem arhivu v prvem polletju tega leta?

ODGOVOR:

Po starih, prezkuzenih tihnicah. Prva naloga arhivarja je urejevanje arhivskega gradiva. To smo delali tudi mi. Izvršiti moramo podoben pregled nad vsemi arhivskimi fondii, ki jih hranimo ak prevzamemo. Tako smo v februarju prevzeli, uredili in označili arhiv mestne občine Ormož iz obdobja med prvo in drugo svetovno vojno. Istočasno smo prevzeli tudi ostanke občinskega arhiva trške občine Središče. Tudi smo uredili korespondenco dr. B. Sarie, ki je ptujski rojak.

V mesecu maju smo začeli z urejanjem upravnega arhiva ptujske občine po letu 1945, obenem pa nadaljujemo s težavnim delom na urejanju zelo obširnega gospodarskega arhiva grofov Herbersteinov na ptujskem gradu.

Razen tega delamo že nekaj let na zbiranju srednjeveških zgodovinsko-arhivskih dokumentov za zgodovino Ptuja. Do sedaj smo napravili pregled nad vsemi listinami iz dostopnih tiskanih virov in že izvršili mikrofiskih posnetkov. Za vse te listine smo napravili kratke povzetke (regeste). Trenutno je stanje te naše kartoteke sledeče:

za obdobje med leti 890—1300 imamo 127 regestov;

za obdobje med leti 1300—1400 imamo 81 regestov;

za obdobje med leti 1400—1589 imamo 77 regestov; skupno 285 regestov listin.

ČETIRTO VPRAŠANJE:

V zadnjih letih ste izvršili evi-

lenih fotografiskih posnetkov znaša 446.

Razen tega gradiva smo v zadnjih letih še dal pripraviti fotokopije po negativih, ki so last Slovenske akademije znanost in umetnosti v Ljubljani. To so:

1. ptujski mestni statut iz leta 1376,

2. urbar m'notske in domni-kanske posesti v Halozah iz leta 1450;

3. urbar posesti nemškega vi-teškega reda okrog Velike Nedelje iz leta okrog 1500.

PETO VPRAŠANJE:

Ali je čas, da se obeta vrn'tev starega ptujskega arhivskega gradiva iz Avstrije?

ODGOVOR:

Avstrijska vlada je predlansko leto priznala veljavnost stare arhivske konvencije iz leta 1923. Po njej bi bila morala avstrijska republika po prvi svetovni vojni vrneti Jugoslaviji vse arhivsko gradivo, ki je bilo nastala na sedanjem jugoslovanskem ozemlju.

Posebne komisije v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani so sedaj zbrale vse potrebne podatke in bodo v avstrijskih arhivih ugotovile za vrnitev v poštev prihajajoče arhivalje. Republiški komisiji v Ljubljani je ptujski mestni arhiv pripravil potrebne sezname in podatke za ptujsko arhivsko gradivo v avstrijskih arhivih. Ko bo to delo izvršeno in gradivo vrnjeno, se bo ptujski arhiv v primeru, da marodajni činitelji ne bodo izvršili koncentraciji arhivskega gradiva v Ljubljani, pomnožil z obširnim in dragocenim materialom. Tako bi prejel starejši arhiv ptujske mestne občine (116 fasciklov in 11 knjig), starejši arhiv minoritskega samostana v Ptuj, arhiv mesta in gospostva Ormož (66 fasciklov ozir. knjig) in še lepo zbrčko starih listin s ptujskima območja.

ŠESTO VPRAŠANJE:

Kakšno pa je stanje novejših, zlasti upravnih arhivov?

ODGOVOR:

Medtem ko nam bo v nekaj letih uspelo zbrati — vsaj v fotokopijah — skoro celotno srednjeveško arhivsko gradivo za zgodovino Ptuja, smo za najnovejšo dobo (19. in 20. stoletja) žal

Radiotelevizija Ljubljana

NEDELJA, 6. SEPTEMBRA

6.00—6.30 Nedeljski jutranji pozdrav — vmes ob 6.05—6.10 Poročila, vremenska napoved in dnevi kalendar. 6.30 Nedeljski koncert. 6.40 Prireditev dneva. 6.45 Nedeljski koncert. 7.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski kalendar. 7.15 Za ljubitelje popevk. 7.40 Igra pihalni orkester JLA. 8.00 Madinska igra — Riževno drevo (krajnska pravljica). 8.35 Max Regier: 6 valčkov. 8.45 Zbavnina matineja. 9.40 Stanjoja Rajčič: Koncert za violino in orkester. 10.00 Še pomnite, tovarishi... Milenko Šober: Partizani na morju. 10.30 Iz narodne skopnje. 11.30 Zvone Kržišnik: Mesto v ravnini. 12.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 13.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objava dnevnega sporeda. 13.15 Obvestila in zabavna glasba. 13.30 Za našo vas. 14.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila. 15.15 Reklame. 15.30 Od tu in tam. 16.00 Humoreska tega tedna. 16.20 Naš kopaljski koncert. 17.00 60 minut sporta in glasbe. 18.00 Radijska igra. 18.45 Franz Liszt: Hamlet, simfonična pesnitev. 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Nedeljski intervju. 21.00 Športna poročila. 21.10 Operni koncert z našimi solisti. 22.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled sporeda za naslednji dan. 22.15 Plesna glasba. 23.00 Poročila in pregled tiska. 23.10 Popevke na tekočem traku. 23.45 Boris Papandoulo: Sonata za violino in klavir. 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje.

Mestni kino Ptuj

Od 4. do 6. septembra mehiški barvni film — glasbena film s tednikom MEHIŠKA SERENADA. Predstave dnevno ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 10. uri matineja ter ob 16. in 18. ur. Ob 20. uri bo premiera francoskega barvnega cinemascopega filma NOTREDAMSKI ZVONAR. Od 7. do 9. septembra francoski barvni cinemascope film NOTREDAMSKI ZVONAR. Predstave dnevno ob 18. in 20. uri.

10. septembra francosko-španski film GLAVNA ULICA, ki je nagradjen z »Grand prix« na festivalu v Benetkah 1956. leta. Predstave ob 16., 18., in 20. uri.

Kino Muretinca

5. in 6. septembra ameriški film KO PRIDE ZIMA. 12. in 13. septembra angleški barvni film SEMENJ ŽELJA.

Kino Dornava

5. in 6. septembra k'askijski film PREHOD ČEZ JANG CE. 12. in 13. septembra nemški film LAŽNI KAPETAN.

Intervju v gostilni

(Nadaljevanje na 2. stran.)

»Prostovoljni košaristi« mlačv. je še razumljivo. Teško delo in zemlja, ki ponuja dobro kapljico Pije in pijačujo se tudi na kolanah, gostijah, prmicijah. Pije se čez mero, kadar praznujejo ljudje tako imenovane letne občne zборе, kadar gre do kofek-tivi na zlete, Pajejo tud. šoferji, seveda ne vsi, prosem, napisati, da ne vsi, da ne bo zamere. Nekateri pa pajejo. Potem pa je koj nesreča tu. Drugi dan bremo v čarnakih: huda prometna nesreča, krvni pregled je ugotovil pri šoferju toliko in toliko odstotkov alkohola.

Danes se v socialistični družbi ta zadeva z alkoholom zboljšuje, kar je prav. Začelo se je že pri otrocih, pri mladini. Mlada generacija naj ne bo več suženj alkohola. A treba je ustvariti pogoje, to je preventivo, tako da alkohol ne bo več nezgodno sredstvo za zabavo. Saj je človek lahko dobre volje tudi brez vina, ali ne?

Ali se čudiš, ko slišiš od mene, pijačca, take besede? Ne čudi se, tud jaz imam svetle trenutke, ko ne vidim vsega le skozi alkoholno meglo. Takrat vem, da je alkoholno zlo, ki ga bo naša nova družba sčasoma prav gotovo odpravila. Z nami, starejšim, je seveda vse to malo težko. Je že tako. Veronka, še dva decila!

TONČ

nam vsako leto s proračunom odobri potrebna denarna sredstva za nemoteno delo ustanove. Prav tako je imel prejšnja leta veliko razumevanje za naše delo OLO Ptuj. Edina stvar, za katero se bomo brezuspšno že nekaj let, so arhivski prostori.

Sklad šče na gradu je natrpano polno, pritični skladišči v muzeju pa vlažni in za trajno shrambo zgodovinskega arhivskega gradiva neprimerni. Gradiva, ki ga prevzamemo n še bomo morali prevzeti, nimamo kje hraniti. To je naš nerešen problem številka ena. Vemo, da je splošna stanovanjska stiska v Ptuj velika, vendar upamo, da bo naš OLO našel pol in sredstva, da nam nakáže tiste dva prostora, za katera se že nekaj let potegujemo.

V poletni vročini lahko srečate velik nahrbtnik, obdan z vencem posode, na vrhu vsega je velika plahla, srečni lastnik vsega tega pa nosi zelenkasto srajco in rutico okrog vratu. Barva rutice je odvisna od starosti. To je tabornik.

Malo nerodno mi je bilo, ko so me povabili, naj grem z njimi na zbor slovenskih tabornikov. Saj šotor bi že nekako postavil, tudi nahrbtnika se ne bojim. A zbor, pa rezanje na račun ubogega nevedneža? No, spomnilo so me, da sem nekdo že naredil prvi izpit taborniške »kvalifikacije«: trije izpiti in šel sem.

Voznja z vlakom je dolgočasna, ne bom vas mučil z njo. Le potrdila je staro ugotovitev, da če potuješ z vlakom, je Ptuj svetu za hrbotom. Zeleničarji so imeli malo zabave, ko smo se z vsemi zavoji, zavojčki, culami, nahrbtniki in palicami tlačili v wagone. V Straži smo izstopili, bilo nas je za tri zvrhane kamione. Kar lepo za prvo pošiljko, ostali pridejo s prihodnjimi vlaki. Potem pa po prašni cesti proti Rogu! Hitro sem se seznanjal s težavnim taborništvom. Šotor ni hotel skupaj. Grmovje je blizu, stvar z manjkajočo paličico je kmalu v redu, pa vendar je preklemski šesteren tako zveržen! Menda so klini preveč na levo ali pa na desno. Tretjič smo približno zadeli. Potem pihamo v blazine, drugi pa se bore za slamo. Sele ko smo si postavili domovanja, smo se spravili nad nahrbtnike.

Strašno mlaskanje na Rogu! Seveda, že okrog štiri sto nas je, pa še vedno prihajajo novi, tako, z velikim nahrbtnikom... Lepo je lenuhariti pred šotorom in jih opazovati, ko hrepeneče pogledujejo postavljene šotore! Kako lepo bi šele bilo, če bi odkrili studenček! Klo-rova kapnica nam ni najbolj všeč.

Sostanovalci pozdravljajo mimoidoče, prijatelje iz prejšnjih taborov. Mnogo jih je, dobri prijatelji so. Potem se skušam preseliti v svet sanj, pa je naredilo pšššš... in bil sem trdo na prelubi zemlji. Fantje so živi, niso mogli videti spanja pri belem dnevu, pa so blazino spustili. Nič hudega!

Zbor je otvoril tov. Sergej Vošnjak, starosta slovenskih tabornikov. Pojemo taborniško himno. Godba igra potem državno himno. Počasi polzi zastava proti vrhu, fant, ki jo dviga, je nervozen od priznanja.

Zjutraj, ko se je šče dani, sem poprosal po šotoru ljubljanskih Mravov. Poslovil sem se od prijateljev. Morda bom še kdaj sedel pred šotorom in pozdravil, kakor so pred nedeljo delali sostanovalci.

Boštjan Pirc

Zvečer imamo taborne ognje. Programi so še bolj skromni, a prisrčnost je olepšala vse. Potem pripoveduje tov. Kropovšek o bojih tukaj okrog. Ne vem, kako to, da je ravno mariborski tabor bil deležen tolike časti. Potem pripoveduje še drugi skojevci. Zamaknjenim tabornikom se pridruži tudi starosta Vošnjak. Potem pojemo partizanske in narodne pesmi. Ogenj plapolja, na vrhu cvrči brinje in v temni molk roških gozdov se spušča prisrčna pesem.

Lepi so taborni ognji, s svojo čudovito prisrčnostjo in preproščino. Na vseh, pa naj bodo medvedki ali pa že osiveli možje s plavimi ruticami, se zrcali sreča. Zato je prav, da se vračamo k naravi. Zato se ne smemo čuditi, če vidimo v poletni vročini tabornika, kljub vsemu s srečnim, smehljajočim licem.

Nedelja je. Po »potapljanju v nahrbtnike« se umijemo in gremo na zborovanje. Osem sto nas je. Tudi taborniška brigada iz Trojan je tukaj. Vedno več kamionov kiha v serpentinah. Do začetka zborovanja se nas nabere okoli 10.000. Iz cele Dolenske in cele Slovenije. Taborniki, štiri brigade iz Trojan, borci, mladinci, gosposidnje, otroci, živ-zav. Smejalci in portierji snemajo, prenašajo mikrofone, kamere. Gostom pripenjajo čebelice, nageljčke. Po govoru tov. Vipotnika je odkritje spominskega stebra. Taborniki imajo častno stražo. Popoldne gremo na izlet v bolnišnično Jelendol in Bazo 20.

Koliko partizanskega poguma je bilo treba za zgraditev. Kolkolika pa šele za biranje, ko so bili tako blizu ceste, a tako daleč od hrane, vode. Jelendol nam razkaže zdravnica, ki je zdravila tam med vojno. Starke poleg nje obiljavo solze. Danes prvič vidi kraje, kjer se je zdravil sin. Sin je sedaj oficir, solze so za vse bolečine, ki jih je prestala, ko je v treh letih dobila tri pisma od njega.

Zvečer je zopet taborni ogenj. Čutim, da sem postal del vseh teh pojočih src, srečnih lic. Verjetno me ne bo treba več prepričevati, da bi kam šel s taborniki.

Zjutraj, ko se je šče dani, sem poprosal po šotoru ljubljanskih Mravov. Poslovil sem se od prijateljev. Morda bom še kdaj sedel pred šotorom in pozdravil, kakor so pred nedeljo delali sostanovalci.

Boštjan Pirc

Ptujski mestni pečat z listne iz leta 1277

dentiranje ptujskega arhivskega gradiva v Avstriji. Kakšni so bili rezultati tega dela?

ODGOVOR:

Ze pomladi 1957 je sprejel upravni odbor predlog, da se izvrši v avstrijskih arhivih v Gradcu in na Dunaju pregled vsega arhivskega gradiva, ki se nanaša na zgodovino Ptuja in njegove okolice. S tem dškom smo začeli polet 1957 po končani razstavi »Srednjeveški Ptuj v zgodovinskih dokumentih« in ga nadaljevali naslednje leto ter tudi letos. Iz srednjeveškega arhivskega gradiva smo dal napraviti mikrofilske posnetke najvažnejših arhivalij in z njimi obogatili naše zbirke. Tako smo dali pre-fotografirati:

1. salzburški urbar za Ptuj in del Slov. gorc iz leta 1322;

2. urbar gospostva Vurberg iz leta 1496;

3. urbar gospostva Ptuj (de'no) iz leta 1500;

4. Sekeljev urbar zemljiške posesti: okrog Ormoža iz leta 1486;

5. Statut mesta Ptuja iz leta 1513;

6. Srednjeveške listine za posest okrog Ptuja, Velike Nedelje in v Slov. goricah iz 13. in 14. stoletja;

7. spise o procesih prot. čarovnicam v Halozah ob koncu 17. stoletja.

Za vse fotografiske posnetke tega gradiva so pripravljene tudi fotokopije, med njimi se nahaja tudi najstarejši pečat mesta Ptuja iz leta 1277.

Skupno število v Avstriji izde-

precej na slabšem. Originalno arhivsko gradivo je zelo pičlo. Vojne vihre so uničile arhive mnogih uradov in ustanov. Tako sta bila uničena arhiva okrajnega glavarstva iz stace Avstrije in srezkega načelstva iz stare Jugoslavije. Iz te dobe je ohranjen samo arhiv okrajnega sodišča v Ptuj, ki pa je zelo trpel zaradi večkratnega uradnega škartiranja (izločanja in uničevanja) spisov.

Tud. arhiv OLO Ptuj, zlasti iz prvih let po osvoboditvi, je močno okrnjen. Preostali arhiv je bil leta 1957 urejen in po ukniti okrajja prepeljan v Maribor. Zal pa je tudi ta arhiv zelo nepopoln: manjkajo mu vložni zapiski, sejni zapiski itd.

Arhiv ljudskega odbora mestne občine Ptuj (LOMO) od leta 1945 do 1952 smo prevzeli lansko leto in ga začeli urejati. Zal je tudi ta v precej okrnjenem stanju: manjka mu skoro vse, za zgodovinarja predvsem važno gradivo: vložna in sejni zapiski itd. Za namestitev tega arhiva nam manjka primeren prostor. Leto velja za arhive nekdanjih KLO ptujskega okrajja. Vse to gradivo čaka na ureditev in na namestitev v primerljivi prostorih, ki jih za enkrat še n'namamo.

SEDMO VPRAŠANJE:

Mestni arhiv je proračunska ustanova OLO Ptuj. Kakšna možnost za izvrševanje delovnih nalog in za razvoj vam nudi ustanovitelj?

ODGOVOR:

Ze od ustanovitelja sem uživam vsa podpora ustanovitelja, ki

Bralcem v razvedrilo

O Tinekovem opredeljevanju svetnikov

TONČ

Tinek je že star očanec. Na krajevnem uradu imajo zabeležen njegov »uradni« poklic — preuzikar, čeprav trdi sam, da je še on gospodar, le mlada dva opravljata namesto njega težja dela, ker je sam že prestar za to. Po malem goji čebela, v lastnorčno izdelanih slamatih panjih, ker trdi, da se v njih čebela počutijo bolje kot v »modernih« panjih, ki so danes v modi. Opravlja tudi druga lažja dela, predvsem pa svetuje, kaj je treba narediti in kako opraviti posamezna dela. Pogosto govornik, če mlada dva napravita kaj »narobe«, t. j. če ne napravita tako, kot je delal nekoč on.

Če prideš z njim v razgovor, ti zelo rad pripoveduje o svojih izkušnjah in spominih. Posebno se razži, ko živo opisuje kako je pri Horodenci v Galiciji bežal pred Kozaki, ali pa svoje junaštvo, ko je iz Kolbrikona podil Lahe. Sosedom je tudi nepogrešljiv napovedovalec vremena, saj bi s svojimi kratkoročnimi in dolgoročnimi vremenskimi napovedmi lahko posekal marsikaterega meteorologa. Zato je med sosedi priljubljen. Radi prihajajo k njemu na razgovor in posvet. V pogovoru o vremenu, o letini in podobno, vplete skoraj v vsaki drugi stavek kak ljudski rek ali pregovor. Te modrosti se je navzel ob 30-letnem prebiranju raznih praktik, letnih in stoletnih, mnoge pa je tudi povzel iz ljudskega izročila in jih prikrojil po svoje.

Posamzne dneve, ki vplivajo odločujoče na vreme in letino, si najlaže zapomni po imenih svetnikov, ki so jim nekoč dali stalna mesta v pratiki, zato Tinek pogosto uporablja v svojih reklih ta imena. Po svoji presoji je te »odločujoče« svetnike iz pratike opredelil v tri skupine. V prvi so sami dobri, v drugi slabi in v tretji ti isti srednji, ki nič ne škodijo in nič ne hasnejo.

MED DOBRE

postavlja najprej svojega patrona

Martina, ki naredi čez noč iz mošta vino in še »debelo gosko zraven« da. Seveda tega zadnjega ni prepustel patronu, temveč je sam pravočasno naročil ženi, da ni ostala »martinova gos«. Po rangi drugi je Gregor, ki ima prijetno dolžnost — pripravljati ptičje ohceti. Potem še našteje vrsto imen, katerih navajanje bi bilo predolgezovno. Omenim samo Mihaela, ki ima nevhvalno, a koristno nalogo, da začne »obešati muhe« (posebno ob sadni letini ima dovolj posla, in Uršo, ki pravočasno opozarja, da je treba populiti repa.

V SKUPINI SLABIH

jih našteva kar po koledarskem redu. Tako so n. pr. posebno zlobni Pankrac, Servac in Bonifac, ki nas »grejejo z ledoma, z njimi pa prav nič ne zостаja Zožija. Tudi Urbana bi kak bik nabodel na rogove, če bi vedel, da on pripelje brenčije. Vid je pravi nagajivec, saj navadno prinaša dež ob najboljši nepravem času, zato tudi prošnja: »sveti Vid dežja ne daj, da bo lepe žetve kaj.« povrh tega pa je še požeruh in nevoščljiv sit, drugim jih pa na »svoj dan« ne privoščil, ker baje ni priporočljivo na ta dan plezati na češnjevno drevo, ker lahko dol cepneš. Pa tudi v zoodovini je (gra) negativno vlogo. Srbom je je zagodel na Kosovem, našemu ljudstvu pa z ustavo. Po svoje je nagajiv Jakob, ki v seneno košno podtika žico, njegov pajdaš Lovrenc pa celo žebje, da potem koscem ne

Za vsakogar nekaj zanimivega

Sokovnik v gospodinjstvu

V zadnjem času se v domačem gospodinjstvu vedno bolj uveljavlja sokovnik, ki nam prav dobro služi za pripravo sadnih sokov.

Sokovnik sestoji iz emajlirane kozice, lonca, luknjastega aluminijskega vložka za sadje, pokrovnika in gumijaste cevke, vdelane v lonca, ki služi za odtekanje soka. V sokovniku lahko nenačinat izcedimo približno 5 kg sadja.

Pred uporabo pomijemo vse dele lonca z vročo vodo, k ji dodamo sodo in kak prašek. Pomite dele nato dobro oplakamo s čisto, vročo vodo. Prav tako skrbno pomijemo vse steklenice, kozarce in kuhališča. Nov aluminijski vložek je treba dobro prekuhati v vodi z dodatkom mleka, da uničimo morebitne kisline.

S sokovnikom najbolje izcedimo jagodno sadje. Pečkato in koščasto sadje razrežemo na manjše kose, da jih sepramo lahko izluči. Nobenega sadja ne lupimo, pač pa ga dobro operemo in odročimo vse nagnite ali obtočene dele. S sadjem nepolnim luknjastega posoda, ki jo postavimo v lonec, tega pa na kozico z vročo vodo. Po kr. jemo in vsa skupaj segrevamo.

Za shranjevanje sokov so uporabne vse vrste steklenic, le da so iz močnega stekla in niso gladke in neokrošene robove. Boljše so steklenice iz temnega stekla, ker se v njih sok bolje ohrani. Za shranjevanje marmelade, ki jo pripravimo iz že izcejenega sadja, pa uporabljamo navadne kozarce. Steklenice razkužimo tako, da jih postavimo v lonec z mrzlo vodo in skupaj segrevamo.

Prvi sok, ki ga izcedimo iz lonca, izlijemo nazaj, ker ni steriliziran. Cevko, skozi katero pretoka, razkuži šele vročo prvega soka, ki pride v lonec. Sok se začne izcejevati takoj, ko voda zavre; zveča se približno 60 do 75 minut, kar je odvisno od vrste in zrelosti sadja. Sok se izceja hitreje, če sadje posujemo s sladkorjem in pustimo eno ali dve uri, preden ga damo v sokovnik.

Do roba polne steklenice zapremo z gumijastimi kapicami, katere moramo pred uporabo prekuhati. Dobri so tudi prekuhani zamaški, ki jih moramo, ko se steklenica ohladi, zakiti s parafinom ali pa zapečatiti. Zamašene steklenice ali kozarce z marmelado ohlajamo počasi in pokrite, da steklo zaradi prehitre menjave toplote ne poči. Ohlajene steklenice dobro obrišemo. Nato nalepimo nanje listke, na katere napišemo vrsto soka ali marmelade (in datum, kdaj smo jih pripravili).

V Sloveniji izdelujejo take sokovnike Tovarna emajlirane posode v Celju in stane vsak nekaj nad 4000 din. Vsakemu sokovniku je priložena še brošura z natančnimi navodili za uporabo.

že v vrsto jezikov; poljudno in razumljivo pisani referat Edvarda Kardeja »Problemi socialistične politike na vasi« ter kmetijski strokovni knjižici »Reja krav molznic« (ing. Erik Elsel) in »Pridelovanje krme na njivah« (ing. J. Petrovič in ing. J. Šilc). Skupno bo teh pet knjig obsegalo nad 800 strani, izšla pa bo zbirka konec novembra. Ker bodo knjige izšle v visoki nakladi, bo tudi cenoma zmožljiva za vsakogar.

Umetniška dela na diapozitivih

Mednarodna organizacija za prosveto, znanost in kulturo UNESCO namerava izdati zbirko diapozitivov s posnetki najbolj znanih del svetovne umetnosti. Prvo serijo diapozitivov bodo posvetili ohranjenim podobam iz davnih egiptovskih grobnic in svetišč. V zbirki bodo najstarejše egiptovske slike, ki so nastale za časa XVIII. dinastije, torej v tako imenovani zlati dobi egiptovskega slikarstva. Razen tega bo zbirka obsegala tudi reprodukcije iz časa XIX. dinastije, se pravi iz Ramzesove dobe.

Nadaljnje serije, ki jih bodo izdelovali postopoma, bodo posvečene med drugim jugoslovanskim srednjeveškim freskam, podobam iz votline Ajanti v Indiji in perzijskim miniaturam. Vsaka serija bo imela po 30 diapozitivov 5x5 centimetrov, ki bodo spravljeni v katilje iz plastične snovi. Diapozitivom bodo dodali brošuro s potrebnimi pojasnili, legenda pa bo tiskana v francoščini.

NAFTA SREDI PTUJA

Na prostoru nekdanje vojašnice (ob Lackovi ulici), ki so jo med vojno podre bombe, se vzdiguje iz tal nekakšni leseni stolpi — trije ali štirje. Pa gresta oni dan mimo dve preprosti ženi, se ustavita in opazujeta. Prva pravi: »Veronika, kaj pa bo to? Spet nekaj novega! Kaj pa, če...« Druga: »Veš kaj, Trezička, vprašajva!« Vprašata neke fantiče, ki so stali tam blizu: »Kaj pa bo to?« Pa ne, da bi... »Seveda, mamika, pravi eden od fantov, »nafto iščejo; nekaj so že našli, zdaj vrtajo še globlje, bo menda precej nafte v zemlji.«

In tako sta bili ženi poučeni. Šli sta svojo pot in pripovedovali novico tudi drugim. Ko je novica prišla do mene, sem seveda takoj pohitel »na lice mest«. In kaj sem videl? Delavci sondirajo teren za dve novi stavbi.

Ugotavljanje očetovstva s pomočjo prstnih odtisov

Budimpeštanski časopis je objavil vest, da je profesor Sandor Ohros, direktor Medicinskega inštituta madžarskega ministrstva za pravosodje, odkril, da se s prstnim odtisom novorojenčka lahko ugotovi identiteta očeta.

Po trditvi profesorja Ohrosa ima prst novorojenega deteta karakteristične črte, ki se morajo nahajati tudi na odtiskih prstov njegovega očeta.

Časopis dalje pravi, da je bilo v več procesih, ki so jih vodile matere nezakonskih otrok v Madžarski, s to metodo ugotovljeno očetovstvo.

Otvoritev športnega strelišča strelske družine TAP na Bregu

Sele pred meseci ustanovljena strelska družina podjetja »Avtoprema« na Bregu si je z lastnim prizadevanjem in poštvovalnostjo ob podpori podjetja in sindikalne podružnice zgradila lastno letno strelišče za streljanje zračno puško. Na njem se skoraj dnevno urijo številni ljubitelji strelskega športa, fantje in moške tega kolektiva. Njihove kvalitete se močno dvigajo in uspehi na tekmovanjih so vedno vidnejši.

Za otvoritev strelišča je bil v nedeljo, dne 23. avgusta t. l., izveden troboj med člani družin TAP Ruše in domačim Železničarjem. Mladinska ekipa Ruš pa se je pomerila z mladinsko ekipo Turnišč. Tekmovanje je bilo vzorno pripravljeno in je kljub nekoliko neugodnemu vremenu lepo potekalo.

SD Ruše je ena najmočnejših v okraju Maribor in zato je bilo pričakovati njihovo zmago. Zares so vse domače ekipe klonile, vendar dejanska premoč gostov ni tolika, kot je tokrat dosežena, kar bo tudi brez dvoma dokazano na povratnem srečanju v Rušah.

Clanska ekipa gostov je nastreljala 860 krogov, ekipa TAP I. in Železničar pa 807 krogov, TAP II. pa je 719 krogov.

Tudi mladinska ekipa iz Turnišča je tokrat razočarala in bila poražena za 31 krogov (755:724 krogov).

Pri članih so tudi najboljša mesta posameznikov pripadala gostom, od katerih je bil najboljši Polc s 178 krogi. Sele na četrto in peto mesto sta se uvrstila Koželj s 170 krogi in Kunstelek s 169 krogi (oba Železničar). Za TAP pa je bil najuspešnejši Kaučič s 165 krogi.

Pri mladincih se je zopet izkazal domačin Mihelač iz Turnišča, ki je s 166 krogi osvojil prvo mesto. Najboljši ekipi in posamezniki so prejeli diplome in lepa darila. Družina TAP zasluži za njeno delo izredno priznanje in ji želimo mnogo uspehov v njenem nadaljnjem razvoju. Ka.

Ptu čani!

Danes objavljamo moštvo ribičev, ki bo nastopilo v veliki nogometni tekmi 13. septembra proti izbrani ekipi lovcev.

Vrata ribičev bo branil Erhatic, ki je na trening tehnikah izvajal tako drzne in elegantne parade, da ga je zaslužil trener »Dinamca« iz Zagreba za svojo ligaško vrsto.

Mernik Franc je najnevarnejši igralec ribiške ekipe — strah in trepet nasprotnega tabora. Še bolj nevaren bo po 1. jan. 1960, ko se bo podražil gospodinjjski tok.

Kandrič — srednji napadalec, odklikuje se z inteligentno igro z glavo, ima strahovit udarec z levo in desno nogo, najhujši pa z obema hkrati.

Sakelšek — utelešena brzina — vozi dnevno tudi do 80 km.

tudi najstarejši zdravnik starega veka.

Hipokrat je predpisoval česen pri vseh motnjah prebavnih organov, priporočal ga je ženskam pri nerednem mesečnem perilu, a tudi pri pljučnici. Dioskorid ga je priporočil proti glitiam in kačjemu piklu, proti hemoroidom in celo proti oteklinam. Tudi Galen je imel česen v velikih časteh. Plinij, pisec Zgodovine narode, je v svojem znanem in velikem delu posvetil česnu nekaj strani. Ljudstva pa so videla v česnu nekaj svojega rešitelja ob času raznih epidemij. Priporočali so ga zlasti pri žlečodčnih in revmatičnih obolenjih, celo pri kožnih boleznih, pri jetiki, koleri in luigi.

Kaj pa je ostalo od vsega tega do današnjih dni na področju zdravniške vede, terapije in farmalogije?

V svežih česnovih strokih se nahaja vrsta olja z antibiotsko učinkovitostjo. Česen pa vsebuje tudi vitamine iz skupin: B, C, D in še neke hormone.

Česen zmanjšuje in ublažuje krvni pritisk, pomaga pri pljučnih obolenjih in pri ledvičnih boleznih. Krepi delovanje srca in omili neprijetnosti pri arteriosklerozi. Izkazal se je koristnega, če smo se zastupili z nikotinom, pri zastuženju dihalnih organov, zlasti pri bronhiju. Izvrsten je kot anti-septično sredstvo, ker uničuje bakterije, bacile grife, tifusa in paratifusa. Tudi Kochov bacil je občutljiv za česen, ki nas torej podpira tudi v boju proti tuberkulozi.

Česen je vsestransko koristen. Zato ga bo imela dobra in skrbna gospodinja vedno pri roki in ga dodajala seseklanega različnim jedem. Vse zelenjave, predvsem pa solate kar kličejo po njem, saj tudi zboljšuje očus, a kar je še bolj važno: česen je velik prijatelj zdravlja.

Mark Twain se je nekoč sestel z znanim francoskim pisateljem Paulom Borgetom, ki se je hotel ponorčevati iz pomanjkanja tradicije v Ameriki:

»Kadar Američan nima drugega dela, lahko študira svoj rodnik od starega očeta dalje.«

»Res je,« je priznal Mark Twain, »toda kadar Francoz nima drugega dela, lahko ugiba, kdo je sploh njegov oče.«

Tako jih je razpredel Tinek po svoji kmečki modrosti in šegavosti. Njegova modrost (ne samo zgoraj naštet) sicer nosi v sebi še marsikaj primitivnega, zaostalega in preživelega, vendar je po svoje lepa in prijetna, saj je zrasla na domačih tleh, iz opazovanja narave in iz izkušenj prednikov.

Franc Fideršek

Odkrivanje Amerike

Novejši izsledki o odkritju Amerike postavljajo zgodovino na laž. Amerika, ki se imenuje po Amerigu Vespucciju (odkritelje delte Orinoco) ki je dolgo veljal za najditelja kontinenta. Pozneje je bilo ugotovljeno, da je Amerigo odkril Columbus že leta 1493. Zdaj pa so tudi Columbusu odrekli prvenstvo.

Ugotovljeno je namreč, da je verjetno nordijski pomorščak Bjarn Herlufson dosegel vzhodno ameriško obalo že leta 986. Štiri leta pozneje (leta 1000) pa je tam pristal sin rdečega Ericha — Leif.

Ta razlaga, če hočemo tudi odkritje, ima precej trdnj podlago. Normani, ki so okoli leta 1000 razvili živahen promet jadrnic med Skandinavijo in Islandijo, so se kmalu znašli tudi na Grönlandiji. Od tu do severovzhodnih obal Amerike ni več daleč, zlasti če ker grönlandski morščiki tok tam blizu zadene ob labradorski tek, ki je pogumne pomorščake zlahka pripeljal do ameriških obal.

Ker pa vest o deželah na zapadu ni prodrla do evropskih

mest in kraljestev, Evropi niti očitati ne moremo, če odkritje Amerike ne pripisuje pravim možem.

Zanimanje tujih turistov za Jugoslavijo

Po poročilih predstavništva Jugoslovanske turistične zveze v inozemstvu se nadalje narašča zanimanje tujih turistov za Jugoslavijo. Kljub temu, da je večina hotelov za letošnje zasedene, še vedno prihajajo v državo številni tuji turisti. Nekatere tuje turistične agencije že sedaj povečujejo število rezervacij za naslednjo sezono in lahko naslednje leto pričakujemo še večji obisk.

Kmečka knjižna zbirka za leto 1960

V knjižni zbirki, ki jo je doslej izdajala Kmečka knjiga, bodo za leto 1960 izšle pri Glavni zadrugi zvezi v Ljubljani naslednje knjige: Kmečki koledar s pestro in zanimivo vsebino; znani roman srbskega pisatelja Branka Ćosića »Daleč je sonce«, ki je preveden

Naše zdravje

NE UŽIVAJMO PREVROČIH ALI PREHLADNIH JEDIL

Često pozabljamo, da opravlja želodec važno funkcijo, da je namreč regulator toplote. Želodec segreje ali ohladi živila, ki smo jih pojedli, ali pijače, ki smo jih popili, da so tako zaščiteni za vročino in mraz tako občutljiva čreva. Da bi organizem izkoristil vse hranljive sestavine živil, ne smemo jesti ne pretopljenih in ne prehladnih jedil. Ogibati se je treba tudi naillim spremembam v temperaturi, da na primer po toplih jedeh ne pijemo takoj hladne tečnine ali obratno.

Predvsem hladen obrok, čeprav nobena jed in očiaca ni prehladna, ne vpliva povsem dobro na organizem in njegovo zdravje. Organizem namreč hladna živila počasneje prebavlja, ker se masčobe težje razkrajajo. Zato je nujno potrebno, da popijemo k hladnemu obroku vsaj skodelico tople kave ali čaja. Temperatura teh pijač ne sme presegati 50 stopinj Celzija.

Temperatura hrane vpliva tudi

na telesno temperaturo. Povzroči lahko občutek toplote in hladu. Zato se je treba zlasti pozimi ogibati hladnih obrokov. Pretirano hladne pijače tudi na zobe ne vplivajo dobro. Zobna glazura razpoka, zlasti če po pretirano toplih jedeh takoj pijemo zelo hladne pijače. Temperatura živil, ki pridejo v želodec, ne bi smela znašati nad 50 stopinj Celzija. Višja temperatura je nevarna, da razdraži sluznico, da nastanejo motnje v izločanju in delovanju žlečodnega soka. Če vsak dan jemo pretopla jedila, je nevarnost, da dobimo želodčne čire. Najprimernejša temperatura živil je tista, ki je najbližja temperaturi človeškega telesa.

Da bo najbolj ustrezno našemu organizmu, naj bo temperatura nekaterih glavnih jestvin in pijač naslednja: voda 8 do 10 stopinj, belo vino in pivo kakih 10 stopinj, rdeče vino kakih 15 do 18 stopinj, kuhano ali dušeno sočivo 40 do 45 stopinj, kava, čaj in kakao 45 do 50 stopinj Celzija.

Temperatura hrane vpliva tudi

Objave in oglasi

OBJAVA

Kmetijska zadruga Moškanjec objavlja razprodajo večjega števila kmetijskih vprežnih in ročnih strojev.

Prednost pri nakupu imajo gospodarske organizacije in člani KZ.

*

Prostovoljno industrijsko gasilsko društvo železniških delavnic vabi k svečani otvoritvi gasilskega stolpa, ki bo v nedeljo, dne 6. septembra 1959, ob 13. uri v železniških delavnicah.

Po otvoritvi bo prosta zabava z bogatim srečolovom, ribolovom in športnim streljanjem. Vabljeni! Odbo-

OBJAVA

Razpisujemo tečaj iz prometnih predpisov za mopediste. Tečaj se bodo vršili v Avto-moto društvu v Ptujju in njegovih kroških in Gorisnici, Markovcih, Cirkovcah in Majšperku.

Prijave sprejema Avto-moto društvo Ptuj in navedeni kroški najpozneje do 10. septembra 1959 Avto-moto Ptuj

Šewiba

DEKLE od 14—17 let sprejemem za lažja gospodarska dela. Ivica Zorinič, Slovenska Bistrica, Trg Alfonza Sarha 7.

Prodaj

MOŠKO KOLO, rabljeno, prodam. Prof. Pavličev, Ptuj.

KLAVIRSKO HARMONIKO, »Hohner«, 32-basno, prodam. Naslov v upravi lista.

KOŠNJO DETELJE prodam. Vprašati v Rabeljci vasi 5 v večernih urah ali v nedeljo.

Stanovanja

SUHO SOBO v Ptujju ali bližnji okolici išče starejši upokojenec. Alojz Kolar, Ptuj, Nova vas 83.

SIVALNI STROJ »Singers«, umivalni servis-porcelan, sedlo in drugo prodam. Karel Kopold, Zaki 40, Podlehnik.

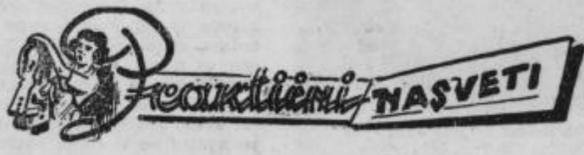
KOLESELJ in konjsko opremo prodam. Maribor, Streliška 95.

Quobiljeno

PAKET je najden. Dobi se pri tržnem inkasantu.

IŠČEM MOTORISTA, ki bi v prihodnjem tednu želel potovati do Ohrida. Naslov v upravi lista.

STAVBENO PARCELO za vasjo v Župečji vasi 47 prodam za gotovno.

ČESEN JE VELIK PRIJATELJ ZDRAVJA

Ostati mlad, ostati elastičen — je že od nekdaj vroča želja človeštva. Hitrost današnjega časa pa se kaj malo ozira na naše potrebe: trudnost, popuščanje delovne moči, nervoznost in druge motnje splošnega počutja nam iz dneva v dan bolj grenijo življenje.

Zahteve današnjega časa vodijo do prehitre obrabe telesa, do prehitrega staranja. Nenaravno življenje, nezdrava prehrana, premalo gibanja na svežem zraku,

ponočevanje, to so činitelji, ki nam krajšajo življenje.

A kaj storiti?

Pa stopimo zopet v kraljestvo gospodinjje, v kuhinjo. Da, prav tu ležijo neprecenljiva zdravila, čeprav samo v obliki nezatnega česnovnega stroka.

O česnu kot čudodelni rastlini so se nam ohranila poročila v najrazličnejših oblikah. Pripisovali so nam celo nekakšne magične lastnosti: Homer ga omenja celo v svoji Odiseji. V zdravilstvu so česen uporabljali že Arabci in Kitajci, omenjajo ga pa

Trgovskega pomočnika

za novozgrajen bencinski servis sprejememo.

Nastop službe možen takoj.

Samo pismene ponudbe pošljite na

„Petrol“ Ptuj